

INNOVATION IQTISODIYOT

Ilmiy-amaliy elektron jurnal

2026

№4

ИННОВАЦИОННАЯ ЭКОНОМИКА

Научно-практический электронный журнал

INNOVATIVE ECONOMY

Scientific and practical electronic journal

Indexlanadigan bazalar: Google Scholar Crossref OpenAIRE CYBERLENIKA

INNOVATION IQTISODIYOT

ILMIY-AMALIY
ELEKTRON JURNAL

4-jild
4-son
Aprel, 2026

April, 2026
Volume 4
Number 4

ИННОВАЦИОННАЯ
ЭКОНОМИКА
Научно-практический
электронный журнал

INNOVATIVE ECONOMY
Electronic scientific and
practical journal

INNOVATSION IQTISODIYOT

ILMIY-AMALIY ELEKTRON JURNAL

ISSN: 3030-315X

ojs.kstu.uz

Muassis:

Qarshi davlat texnika universiteti

Tahririyat Kengashi raisi:

R.X.Ergashev, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Tahririyat Kengashi raisi o‘rinbosari:

S.N.Xamrayeva, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Mas’ul muharrir:

N.A.Ochilova, PhD, dotsent

Texnik muharrir:

S.J.Qulmurotov

Jurnal har oyda bir marotaba elektron shaklda jurnalning rasmiy sayti orqali nashr etiladi.

Tahririyat manzili:

180100, Qarshi shahri, Mustaqillik ko‘chasi 225-uy Tel.:

+998 (75) 221 09 23

+998 (93) 902 72 63

Faks: +998 (75) 221 1395

innoeconomic@kstu.uz

“Innovatsion iqtisodiyot” ilmiy - amaliy elektron jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi **Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2025-yil 5-apreldagi 369-sonli qarori** bilan milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan.

Jurnalda quyidagi ruknlar asosida maqolalar nashr etiladi:

1. Nazariya va metodologiya
2. Raqamli iqtisodiyot
3. Mintaqa va tarmoqlar iqtisodiyoti
4. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik
5. Inson kapitali iqtisodiyoti
6. Menejment va marketing
7. Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
8. Moliya, kredit va investitsiya
9. Ekonometrika va statistika
10. Xizmat ko‘rsatish va turizm sohasi

TAHRIRIYAT KENGASHI:

Tahririyat Kengashining xalqaro a'zolari:

Ovchinnikov Viktor Nikolayevich - i.f.d., professor, akademik (Janubiy Federal Universitet, Rossiya)

Solodovnikov Sergiy Yurevich - i.f.d., professor (Belorussiya milliy texnika universiteti)

Sidorov Viktor Aleksandrovich - i.f.d., professor, (Kuban davlat universiteti)

Shevchenko Igor Viktorovich - i.f.d., professor (Kuban davlat universiteti, Rossiya)

Kusainov Xalel Xaymullievich - i.f.d., professor, akademik (Qozog‘iston Respublikasi Milliy fanlar akademiyasi)

Samandarzoda Iskandar Hakim - Iqtisodiyot fanlari doktori (Sh.Shotemur nomidagi Tojikiston agrar universiteti)

Gibadullin Artur Arturovich - i.f.n. dotsent (Milliy tadqiqot universiteti, Moskva energetika instituti, Rossiya)

Sergey Aleksandrovich Voynash - ilmiy xodim (P.Lumumbi nomidagi Rossiya xalqlar do‘stligi universiteti)

Valentina Nikolayevna Pulyayeva - iqtisod fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya Federatsiyasi hukumati qoshidagi Moliya universiteti)

Dmitriy Evgenievich Morkovkin, iqtisod fanlari nomzodi, dotsent (Moliya universiteti, Rossiya Federatsiyasi hukumati)

Sadriddinov Manuchehr Islomiddinovich - i.f.d., professor, (Tojikiston Respublikasi Milliy fanlar Akademiyasi)

Perskaya Viktoriya Vadimovna - i.f.d., professor, (Rossiya Federatsiyasi hukumati huzuridagi Moliya universiteti)

Molchanov Igor Nikolayevich - i.f.d., professor, (Lomonosov nomidagi Moskva davlat universiteti)

Basova Mariya Mixaylovna - i.f.d., professor, (Rossiya Federatsiyasi hukumati huzuridagi Moliya universiteti)

Aleksandr Leonidovich Chupin, iqtisod fanlari nomzodi (P.Lumumbi nomidagi Rossiya xalqlar do‘stligi universiteti)

Nezamaykin Valeriy Nikolayevich - i.f.d., professor, (Rossiya davlat gumanitar universiteti)

Nikonorova Alla Vladimirovna - i.f.n., dotsent, (Rossiya Federatsiyasi hukumati huzuridagi Moliya universiteti)

Dmitriyeva Olga Aleksandrovna - i.f.n., dotsent, (Rossiya Federatsiyasi hukumati huzuridagi Moliya universiteti)

Shvets Yuriy Yuryevich - i.f.n., dotsent, (Rossiya Fanlar akademiyasining Nazorat fanlari instituti)

Kolosova Yelena Valeryevna - i.f.n., dotsent, (Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti)

Tahririyat Kengashi a'zolari:

Gulyamov Saidaxror Saidaxmedovich - i.f.d., professor, akademik

Pardayev Mamayunus Qarshiboyevich - i.f.d., professor

Navruz-zoda Baxtiyor Negmatovich - i.f.d., professor

Xatamov Ochildi Qurbonovich - i.f.d., professor

Fayziyeva Shirin Shodmonovna - i.f.n., professor

Jumayeva Gulrux Jo‘raqulovna - i.f.n., professor

Egamberdiyeva Salima Raimovna - i.f.n., dotsent

Erkayeva Gulbahor Panjiyevna - i.f.n., professor

Yakubova Shamshinur Shuxratovna - i.f.d., (DSc) dotsent

Amirqulov Shuhrat Olimovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Samiyeva Gulnoza Toxirovna - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Aliqulov Azamat Tuyg‘unovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Aminov Fazlitdin Baxadirovich - i.f.n., dotsent

Xo‘jaqulova Nigora Rustamovna - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Turobov Sherzod Alisherovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Alimova Munisa Yulchiyevna - i.f.f.d. (PhD) dotsent

Ergasheva Nasiba Raxmatullayevna - i.f.d., (DSc), dotsent

Boboqulov Sanjar Baxromkulovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Djalilov Raxmonkul Hamidovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Nomazov Baxrom Bobomurodovich - i.f.f.d. (PhD) dotsent

Alimxanova Nigora Alimxanovna - i.f.f.d. (PhD) dotsent

Jonuzokov Mirzabek Kulmamatovich - i.f.f.d. (PhD), dotsent

Muxammadiyeva Yulduz Yusupovna - i.f.f.d. (PhD)

Tursunova Aziza Xoshimovna - i.f.f.d. (PhD)

Xolliyev Sherali Baxtiyorovich - i.f.f.d. (PhD)

Panjiyev Samijon Aliqulovich - PhD, dotsent

ИННОВАЦИОННАЯ ЭКОНОМИКА

Научно-практический электронный журнал

ISSN: 3030-315X

ojs.kstu.uz

Учредитель:

**Каршинский государственный технический
университет**

Председатель редакционного совета:

Р.Х.Эргашев, доктор экономических наук, профессор

Заместитель председателя редакционного совета:

С.Н.Хамраева, доктор экономических наук,
профессор

Ответственный редактор:

Н.А.Очилова, PhD, доцент

Технический редактор:

С.Ж.Кулмуротов

Журнал издается один раз в месяц в
электронной форме и публикуется через
официальный сайт журнала.

Адрес редакции:

180100, г. Карши, ул. Мустакиллик, дом 225

Тел: +998 (75) 221 09 23

+998 (93) 902 72 63

Факс: +998 (75) 221 1395

E-mail: innoeconomic@kstu.uz

Научно-практический электронный журнал
«Инновационная экономика» включён в перечень
национальных научных изданий на основании
решения Президиума Высшей аттестационной
комиссии при Министерстве высшего образования,
науки и инноваций Республики Узбекистан от 5
апреля 2025 года № 369.

**В журнале публикуются статьи по
следующим рубрикам:**

1. Теория и методология
2. Цифровая экономика
3. Экономика регионов и отраслей
4. Малый бизнес и частное
предпринимательство
5. Экономика человеческого капитала
6. Менеджмент и маркетинг
7. Бухгалтерский учет, экономический анализ и
аудит
8. Финансы, кредит и инвестиции
9. Эконометрика и статистика
10. Сфера услуг и туризм

Редакционная коллегия:

Международные члены Совета редколлегии:

Овчинников Виктор Николаевич - д.э.н., профессор, академик
(Южный федеральный университет, Россия)

Солодовников Сергей Юрьевич - д.э.н., профессор
(Белорусский национальный технический университет)

Виктор Александрович Сидоров - д.э.н., профессор,
(Кубанский государственный университет)

Шевченко Игорь Викторович - д.э.н., профессор (Кубанский
государственный университет)

Кусаинов Халел Хаймуллович - д.э.н., профессор, академик
(НААН Республика Казахстан)

Самандарзода Искандар Хаким - д.э.н., профессор
(Таджикистанский аграрный университет им. Ш.
Шотемура)

Габдуллин Артур Артурович - к.э.н., доцент
(Национальный исследовательский университет
«Московский энергетический институт»)

Войнаш Сергей Александрович - научный сотрудник
(Российского университета дружбы народов имени
П.Лумумби)

Пуляева Валентина Николаевна - к.э.н., доцент
(Финансовый университет при Правительстве РФ)

Морковкин Дмитрий Евгеньевич - к.э.н., доцент
(Финансовый университет Правительство РФ)

Садриддинов Манучехр Исламиддинович - д.э.н.,
профессор (Национальная академия наук Республики
Таджикистан)

Перская Виктория Вадимовна - д.э.н., профессор
(Финансовый университет при Правительстве РФ)

Молчанов Игорь Николаевич - д.э.н., профессор (Московский
государственный университет имени М.В. Ломоносова)

Басова Мария Михайловна - д.э.н., профессор
(Финансового университета Российской Федерации)

Чупин Александр Леонидович - к.э.н. (Российского
университета дружбы народов имени П. Лумумби)

Незаймакин Валерий Николаевич - д.э.н., профессор (РГТУ)

Никонорова Алла Владимировна - к.э.н., доцент
(Финансового университета Российской Федерации)

Дмитриева Ольга Александровна - к.э.н., доцент
(Финансового университета Российской Федерации)

Швец Юрий Юрьевич - к.э.н., доцент (Институт проблем
управления РАН)

Колосова Елена Валерьевна - к.э.н., доцент (Российский
экономический университет имени Г.В. Плеханова)

Члены Совета редколлегии:

Гулямов Саидхорр Саидхмедович - д.э.н., профессор,
академик

Пардаев Мамаюнус Каршибоевич - д.э.н., профессор

Навруз-зода Бахтиёр Негматович - д.э.н., профессор

Хатамов Очилди Курбанович - д.э.н., профессор

Файзиева Ширин Шодмоновна - к.э.н., профессор

Жумаева Гулрух Журакуловна - к.э.н., профессор

Эгамбердиева Салима Раимовна - к.э.н., доцент

Еркаева Гулбахор Панжиевна - к.э.н., профессор

Якубова Шамина Шухратовна - д.э.н., (DSc), доцент

Амиркулов Шухрат Олимович - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Самиева Гулноза Тохировна - д.ф.э.наук., (PhD), доцент

Алигулов Азамат Туйгунович - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Аминов Фазлитдин Бахадирович - к.э.н., доцент

Хужакулова Нигора Рустамовна - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Туробов Шерзод Алишерович - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Алимова Муниса Юльчиевна - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Эрашьева Насиба Рахматуллаевна - д.э.н., (DSc), доцент

Бобокулов Санжар Бахромкулович - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Джалилов Рахмонкул Хамидович - д.ф.э., (PhD), доцент

Номазов Бахром Бобомуродович - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Алимханова Нигора Алимхановна - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Джанузакон Мирзабек Кулмаматович - д.ф.э.н., (PhD),
доцент

Мухаммадиева Юлдуз Юсуповна - д.ф.э.н., (PhD)

Турсунова Азиза Хошимовна - д.ф.э.н., (PhD)

Холлиев Шерали Бахтиёрович - д.ф.э.н., (PhD)

Панджиев Самиджон Аликулич - PhD, доцент

Menejment va marketing
Management and marketing
Менеджмент и маркетинг

SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYATNI BOSHQARISHNING TASHKILIY- IQTISODIY MEKANIZMINI TAKOMILLASHTIRISHNING ILMIY-USLUBIY ASOSLARI

Bahodirov Shohruh Bahodir o'g'li

НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ УЛУЧШЕНИЯ ОРГАНИЗАЦИОННО- ЭКОНОМИЧЕСКОГО МЕХАНИЗМА УПРАВЛЕНИЯ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ НА ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ

Баходиров Шохрух Баходир угли

SCIENTIFIC-METHODICAL BASIS OF IMPROVING THE ORGANIZATIONAL- ECONOMIC MECHANISM OF MANAGEMENT OF INNOVATIVE ACTIVITY IN INDUSTRIAL ENTERPRISES

Bahodirov Shohruh Bahodir ugli

Received: April 8, 2026 Revised: April 12, 2026 Accepted: April 19, 2026 Published: May 1, 2026

Annotatsiya: Mazkur maqolada sanoat korxonalarida innovatsion faoliyatni boshqarishning takomillashtirilgan tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini shakllantirish masalasi tadqiq etilgan. Tadqiqotning maqsadi sanoat korxonalarida innovatsion faoliyatni boshqarishning samarali tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini ishlab chiqishdan iborat. Tadqiqot jarayonida tizimli, jarayonli va vaziyatli yondashuvlar, qiyosiy tahlil, ilmiy umumlashtirish, strukturaviy-guruhlash va mantiqiy tahlil usullaridan foydalanildi. Natijada innovatsion faoliyatni boshqarishning maqsadli, tashkiliy, iqtisodiy, axborot-tahliliy va monitoring bloklaridan iborat takomillashtirilgan mexanizmi ishlab chiqildi. Shuningdek, ushbu mexanizmning sanoat korxonalarida innovatsion qarorlar sifatini oshirish, resurslardan foydalanish samaradorligini kuchaytirish, boshqaruvning moslashuvchanligini ta'minlash va korxona raqobatbardoshligini mustahkamlashga xizmat qilishi asoslandi.

Kalit so'zlar: Innovatsion faoliyat, sanoat korxonasi, innovatsion boshqaruv, tashkiliy-iqtisodiy mexanizm, innovatsion salohiyat, boshqaruv yondashuvlari, strategik boshqaruv, resurslar integratsiyasi, raqobatbardoshlik, monitoring

Аннотация. В статье исследуются вопросы формирования совершенствованного организационно-экономического механизма управления инновационной деятельностью на промышленных предприятиях. Целью исследования является разработка эффективного организационно-экономического механизма управления инновационной деятельностью промышленного предприятия. В процессе исследования использованы системный, процессный и ситуационный подходы, методы сравнительного анализа, научного

обобщения, структурной группировки и логического анализа. В результате разработан совершенствованный механизм управления инновационной деятельностью, включающий целевой, организационный, экономический, информационно-аналитический и мониторинговый блоки. Обосновано, что внедрение данного механизма способствует повышению качества инновационных управленческих решений, росту эффективности использования ресурсов, обеспечению адаптивности управления и укреплению конкурентоспособности промышленного предприятия.

Ключевые слова: Инновационная деятельность, промышленное предприятие, инновационное управление, организационно-экономический механизм, инновационный потенциал, управленческие подходы, стратегическое управление, интеграция ресурсов, конкурентоспособность, мониторинг.

Abstract: This article examines the formation of an improved organizational and economic mechanism for managing innovation activity at industrial enterprises. The purpose of the study is to develop an effective organizational and economic mechanism for innovation management in industrial enterprises. The research is based on systemic, process-based, and situational approaches, as well as comparative analysis, scientific generalization, structural grouping, and logical analysis. As a result, an improved mechanism for managing innovation activity was developed, consisting of target, organizational, economic, information-analytical, and monitoring blocks. The study substantiates that the implementation of this mechanism improves the quality of innovation-related managerial decisions, increases resource efficiency, enhances managerial adaptability, and strengthens the competitiveness of industrial enterprises

Keywords: Innovation activity, industrial enterprise, innovation management, organizational and economic mechanism, innovation potential, management approaches, strategic management, resource integration, competitiveness, monitoring.

■ KIRISH

Jahon iqtisodiyotida texnologik yangilanishlar sur'atining jadallashuvi, raqobat muhitining keskinlashuvi hamda ishlab chiqarish tizimlarining murakkablashuvi sharoitida sanoat korxonalarida innovatsion faoliyatni samarali boshqarish strategik ahamiyat kasb etmoqda. Innovatsiyalarni yaratish, joriy etish va tijoratlashtirish darajasi korxonaning bozor mavqei, ishlab chiqarish samaradorligi, mahsulot raqobatbardoshligi va uzoq muddatli barqaror rivojlanishini belgilovchi muhim omillardan biri hisoblanadi. Shu jihatdan innovatsion faoliyatni boshqarish masalasi nafaqat amaliy, balki muhim ilmiy-uslubiy ahamiyatga ega bo'lgan tadqiqot yo'nalishi sifatida namoyon bo'lmoqda

Sanoat korxonalarida innovatsion faoliyatning samaradorligi mavjud resurslardan foydalanish darajasi, boshqaruv sifati, tashkiliy moslashuvchanlik, moliyaviy imkoniyatlar, kadrlar salohiyati va texnologik yangilanishlarga tayyorlik bilan uzviy bog'liqdir. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, innovatsion salohiyat korxonaning faqat mavjud resurslari yig'indisi emas, balki ularni strategik maqsadlarga yo'naltirish, yangi g'oyalarni amaliyotga joriy etish va o'zgaruvchan tashqi muhitga moslashtirish qobiliyatini ham ifodalaydi. Demak, innovatsion faoliyatni boshqarish korxonaning ishlab chiqarish, moliyaviy, tashkiliy va axborot imkoniyatlarini yagona tizim asosida muvofiqlashtirishni talab qiladi.

Mavjud ilmiy manbalarda innovatsion faoliyatni boshqarishga doir asosan tizimli, jarayonli va vaziyatli yondashuvlar shakllangan. Tizimli yondashuv innovatsion faoliyatni o'zaro bog'liq elementlar majmui sifatida ko'rsa, jarayonli yondashuv boshqaruv funksiyalarining izchil amalga oshirilishiga urg'u beradi, vaziyatli yondashuv esa korxonaning aniq sharoiti va ichki xususiyatlariga mos boshqaruv qarorlarini qabul qilishni taqozo etadi. Biroq ushbu yondashuvlarning har biri alohida qo'llanganda ma'lum cheklovlarga ega bo'lib, innovatsion faoliyatni boshqarishning to'liq va

moslashuvchan mexanizmini shakllantirish uchun ularni integratsiyalashtirish holda qo'llash zarurati yuzaga keladi

Sanoat korxonasi o'zining ishlab chiqarish-texnik birligi, tashkiliy yaxlitligi va iqtisodiy mustaqilligi bilan boshqa xo'jalik yurituvchi subyektlardan farqlanadi. Shu sababli unda innovatsion faoliyatni boshqarish masalasi oddiy yangiliklarni joriy etish bilan cheklanmaydi, balki ishlab chiqarish quvvatlarini modernizatsiya qilish, boshqaruv jarayonlarini takomillashtirish, kadrlar malakasini oshirish, resurslardan oqilona foydalanish va raqobat muhitiga tezkor moslashishni ham qamrab oladi. Aynan shu holat sanoat korxonalarida innovatsion faoliyatni boshqarishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini takomillashtirishni dolzarb ilmiy muammo sifatida belgilaydi.

■ ADABIYOTLAR TAHLILI

Mazkur tadqiqotda sanoat korxonalarida innovatsion faoliyatni boshqarishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini takomillashtirishni asoslashda tizimli, jarayonli va vaziyatli yondashuvlardan foydalanildi. Kharchenko innovatsion salohiyatni boshqarishni rejalashtirish, tashkil etish, muvofiqlashtirish va nazoratga asoslangan maqsadli ta'sir jarayoni sifatida izohladi, Efimova ushbu boshqaruvning metodik negizini aynan tizimli, jarayonli va vaziyatli yondashuvlar tashkil etishini ko'rsatadi. Zabarna va Peschanska tizimli yondashuvning innovatsion faoliyatni yaxlit tizim sifatida anglash imkonini berishini, Kornilova hamda Bilovodskaya va Kyrychenko esa jarayonli yondashuv boshqaruv funksiyalarining izchil amalga oshirilishini ta'minlashini asoslaydi. Prychepa esa vaziyatli yondashuv doirasida korxonaning aniq sharoitiga mos boshqaruv qarorlarini ishlab chiqish zarurligini ta'kidlaydi

Tadqiqot jarayonida qiyosiy tahlil, ilmiy umumlashtirish, mantiqiy tahlil va strukturaviy guruhlash usullari qo'llanildi. Qiyosiy tahlil yordamida mavjud yondashuvlarning afzallik va cheklovlari aniqlashtirildi, ilmiy umumlashtirish asosida sanoat korxonalariga xos tashkiliy-iqtisodiy xususiyatlar

tizimlashtirildi, strukturaviy guruhlash orqali esa taklif etilayotgan mexanizmning asosiy bloklari ajratildi. Tadqiqotning metodik bazasini indikatorlar tizimi, integral ko'rsatkich va ekspert baholash algoritmlaridan foydalanish tashkil etdi, bu esa innovatsion faoliyatni boshqarish mexanizmini nazariy va amaliy jihatdan asoslash imkonini berdi.

■ TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, sanoat korxonalarida innovatsion faoliyatni boshqarishning samarali tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini shakllantirish mavjud boshqaruv yondashuvlarini bir-biridan ajratilgan

holda emas, balki o'zaro integratsiyalashgan tizim sifatida qo'llashni talab etadi. Xususan, innovatsion salohiyatni boshqarishda tizimli, jarayonli va vaziyatli yondashuvlar alohida nazariy va amaliy ahamiyatga ega bo'lsa-da, ularning har biri mustaqil qo'llanganda ma'lum funksional cheklovlarni namoyon etadi. Shu sababli sanoat korxonalarida innovatsion faoliyatni boshqarishning takomillashtirilgan tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini ishlab chiqishda mazkur yondashuvlarning ustun jihatlari uyg'unlashtirish zarur hisoblanadi.

Mazkur yondashuvlarni qiyosiy tahlil qilish asosida ularning mazmuni, afzalliklari va cheklovlari 1-jadvalda tizimlashtirildi.

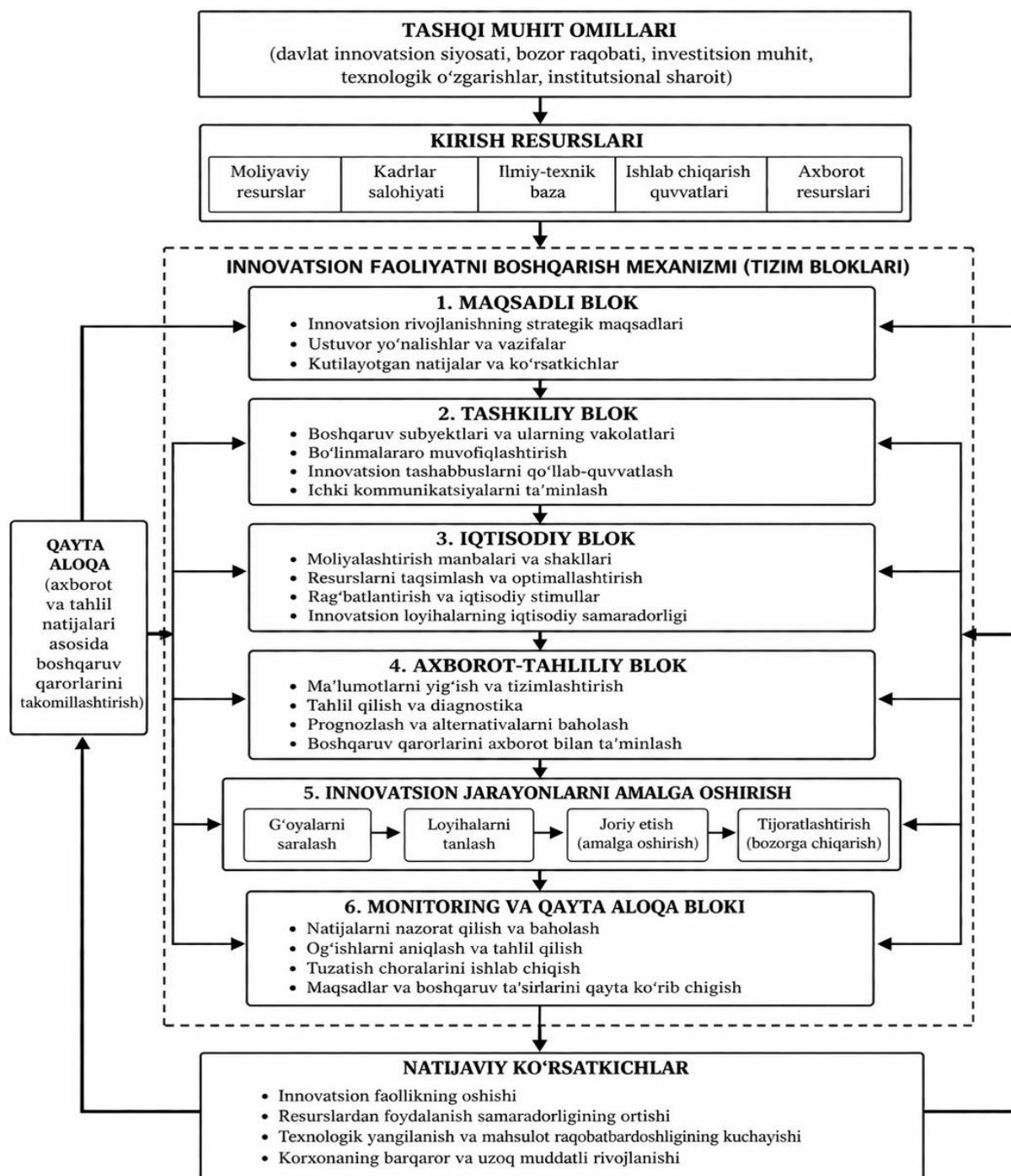
1-jadval.

Sanoat korxonalarida innovatsion faoliyatni boshqarish yondashuvlarining qiyosiy tavsifi

Yondashuv mexanizm	Mazmuni	Afzalliklari	Kamchiliklari
Tizimli yondashuv	Innovatsion faoliyatni o'zaro bog'liq elementlar majmui sifatida ko'rib chiqadi	Innovatsion salohiyatni yaxlit ko'rishga imkon beradi; resurslardan foydalanishga tayyorgarlikni oshiradi; tashqi muhit o'zgarishlariga moslashishga yordam beradi	Boshqarishning aniq usullarini to'liq bermaydi; elementlar ustuvorligini belgilamaydi; tashqi omillar ta'sirini etarli darajada hisobga olmaydi
Jarayonli yondashuv	Innovatsion faoliyatni rejalashtirish, tashkil etish, muvofiqlashtirish, nazorat kabi izchil boshqaruv jarayoni sifatida talqin qiladi	Mas'uliyat taqsimotini kuchaytiradi; boshqaruvni shaffoflashtiradi; byurokratik bosimni kamaytiradi; natijaga yo'naltirilganlikni ta'minlaydi; boshqaruvni avtomatlashtirishga imkon beradi	Ishtirokchilar malakasiga yuqori talab qo'yadi; ko'proq amallar ketma-ketligiga e'tibor qaratadi; ichki va tashqi omillarni har doim ham to'liq qamrab olmaydi; strategik maqsadlar etarli darajada ochildmaydi
Vaziyatli yondashuv	Boshqaruv qarorlarini korxonaning aniq holati, resurslari va tashqi sharoitiga moslashtiradi	Moslashuvchanlikni oshiradi; korxonaning o'ziga xos xususiyatlarini hisobga oladi; boshqaruv samaradorligini muayyan vaziyatda kuchaytiradi	Maxsus strategiyalar ishlab chiqishni talab qiladi; xodimlar va menejerlar malakasiga yuqori talab qo'yadi; universal model bermaydi

1-jadval ma'lumotlari tahlili shuni ko'rsatdiki, innovatsion faoliyatni boshqarishda tizimli yondashuv korxonaning resurs va imkoniyatlarini yaxlit ko'rishga xizmat qiladi, jarayonli yondashuv boshqaruv funksiyalarining izchil amalga oshirilishini taminlaydilaydi, vaziyatli yondashuv esa korxonaning konkret sharoitiga mos qarorlar ishlab chiqish imkonini beradi. Shu bilan birga, sanoat korxonasi murakkab ishlab chiqarish-iqtisodiy tizim sifatida ishlab chiqarish-

texnik birligi, tashkiliy yaxlitligi va iqtisodiy mustaqilligi bilan tavsiflanadi, bu esa innovatsion boshqaruv mexanizmini ko'p omilli va ko'p darajali tuzilma sifatida shakllantirishni talab etadi. Shu asosda sanoat korxonalarida innovatsion faoliyatni boshqarishning takomillashtirilgan tashkiliy-iqtisodiy mexanizmi ishlab chiqildi. Uning mantiqiy tuzilmasi quyidagi rasmda ifodalanadi.

1-rasm. Sanoat korxonalarida innovatsion faoliyatni boshqarishning takomillashtirilgan tashkiliy iqtisodiy mexanizmi

1-rasmda taklif etilgan mexanizmning asosiy ilmiy g'oyasi shundan iboratki, innovatsion faoliyatni boshqarish alohida tadbirlar yig'indisi sifatida emas, balki resurslar, boshqaruv funksiyalari va natijalar o'rtasidagi uzviy bog'liqlikka tayangan yagona tizim sifatida tashkil etiladi. Bunda maqsadli blok innovatsion rivojlanishning strategik yo'nalishini belgilasa, tashkiliy blok mazkur maqsadlarni amaliy boshqaruv tizimiga singdiradi. Iqtisodiy blok resurslar harakati va rag'batlantirish instrumentlarini shakllantiradi, axborot-tahliliy blok esa qarorlar qabul qilish uchun zarur ma'lumotlar bazasini yaratadi. Monitoring va qayta aloqa bloki butun mexanizmning moslashuvchanligini

ta'minlab, natijalardan kelib chiqib maqsadlar va vositalarni tuzatishga xizmat qiladi.

Mazkur natijalar sanoat korxonalarida innovatsion faoliyatni boshqarish samaradorligini oshirishning asosiy sharti sifatida boshqaruvning maqsadli, tashkiliy, iqtisodiy va axborot-tahliliy komponentlarini integratsiyalash zarurligini ko'rsatdi. Shuningdek, taklif etilgan mexanizm korxonaning ichki resurslari bilan tashqi muhit omillari o'rtasidagi bog'liqlikni kuchaytirish, innovatsion qarorlar sifatini yaxshilash, tavakkalchiliklarni pasaytirish va texnologik yangilanishni jadallashtirish imkonini beradi. Shu jihatdan ishlab chiqilgan tashkiliy-iqtisodiy mexanizm sanoat korxonalarining innovatsion rivojlanishini

boshqarishda qo'llash mumkin bo'lgan amaliy model sifatida baholanishi mumkin.

■ XULOSA VA TAKLIFLAR

Sanoat korxonalarida innovatsion faoliyatni boshqarish samaradorligini oshirish mavjud boshqaruv yondashuvlarini alohida qo'llash orqali emas, balki ularni yagona tashkiliy-iqtisodiy mexanizm doirasida integratsiyalash asosida ta'minlanishini ko'rsatdi. Maqolada tizimli, jarayonli va vaziyatli yondashuvlarning mazmuni qiyosiy tahlil qilinib, ularning har biri innovatsion faoliyatni boshqarishda muayyan funksional imkoniyatlarga ega bo'lsa-da, amaliy jihatdan kompleks qo'llangandagina samarali natija berishi asoslandi

Tadqiqotning asosiy ilmiy natijasi sifatida sanoat korxonalarida innovatsion faoliyatni boshqarishning takomillashtirilgan tashkiliy-iqtisodiy mexanizmi ishlab chiqildi. Mazkur mexanizm maqsadli, tashkiliy, iqtisodiy, axborot-tahliliy hamda monitoring va qayta aloqa bloklaridan tashkil topib, innovatsion qarorlarni ishlab chiqish, resurslarni safarbar etish, innovatsion jarayonlarni amalga oshirish va natijalarni baholashning uzviy tizimini ifodalaydi. Shu jihatdan taklif etilgan mexanizm innovatsion faoliyatni boshqarishni alohida tadbirlar yig'indisi sifatida emas, balki resurslar, boshqaruv funksiyalari va natijalar o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikka tayangan yaxlit boshqaruv tizimi sifatida talqin etish imkonini beradi

Sanoat korxonalarida innovatsion faoliyat samaradorligi ichki resurslar, boshqaruv sifati, kadrlar salohiyati, ishlab chiqarish-texnologik baza va tashqi muhit omillari o'rtasidagi mutanosiblik bilan belgilanadi. Shu sababli taklif etilgan mexanizm korxonaning innovatsion faolligini oshirish, resurslardan foydalanish samaradorligini kuchaytirish, boshqaruvning moslashuvchanligini ta'minlash hamda mahsulot raqobatbardoshligini mustahkamlashga xizmat qiluvchi amaliy model sifatida baholanishi mumkin. Mazkur yondashuv sanoat korxonalarida innovatsion faoliyatni boshqarish tizimini modernizatsiya qilish va strategik

boshqaruv qarorlarini takomillashtirishda metodik asos bo'lib xizmat qiladi.

Muallif haqida / Сведения об авторе / Author details

Bahodirov Shohruh Bahodir o'g'li Toshkent davlat transport universiteti doktoranti / Баходиров Шохрух Баходир угли Докторант Ташкентского государственного транспортного университета / Bahodirov Shohruh Bahodir ugli Doctoral student at Tashkent State Transport University
E-mail: shohruhbahodirov1994@gmail.com
ORCID: 0009-0007-8739-6413

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

- 1.Fedulova L. I. Upravlinnia orhanizatsiiamy. Kyiv: Lybid, 2004. 448 s.
- 2.Karintseva O. I., Matvieiev P. S. Teoretychni aspekty vyznachennia sutnosti innovatsiinoho potentsialu // *Mekhanizm rehuliuvannia ekonomiky*. 2015. № 2. S. 23–30.
- 3.Kharchenko V. A. Osoblyvosti zastosuvannia sytuatsiinoho pidkходу do upravlinnia innovatsiinym potentsialom. 2012. № 1. S. 242–246.
- 4.Yefimova S. A. Upravlinnia innovatsiinym potentsialom pidprijemstva // *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu*. 2014. Vyp. 9. S. 98–100.
- 5.Zabarna E. M., Pishchanska V. H. Naukovi pidkhody do upravlinnia innovatsiinym potentsialom pidprijemstva. 2016.
- 6.Kornilova I. Sutnist innovatsiinoho potentsialu // *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka*. 2008. № 1. S. 41–45.
- 7.Kashpur S. Management of the innovation potential of an industrial enterprise (case study of the LLC “TEKHNOKHIM”): qualification paper to obtain an educational degree Bachelor. Sumy: Sumy State University, 2024. 75 p.

INNOVATION
IQTISODIYOT
ILMIY-AMALIY ELEKTRON
JURNAL

ISSN: 3030-315X

t.me/kstu_uz

Qarshi shahri,
Mustaqillik ko'chasi 225

www.kstu.uz
www.ojs.kstu.uz